

MINTIS

Nr. 56 Memmingenas

Pirmadienis, 1946 m. balandžio mėn. 29 d. I metal

THOUGHT, Lithuanian daily news.

Permitted by UNRRA Team 155.

Eina kasdien, išskyrus šventadienius.
Redaguoja-redakcinė kolegija, atsak.
redaktorius J. Vasaitis.

Memmingenas, Airport, Baltic Camp.

Prenumeratos kaina-mėnesiui 5 RM.

Atlee nelaiko komunistus demokratais

Cl. Atlee dėl komunistų pastangų susijungti su darbiečiais pažymėjo, kad negali būti jokios kalbos apie šių dviejų partijų susijungimą, bet komunistai tekalba apie demokratiją, bet savo esmėje yra visiškai nedemokratiški.

ANGLŲ DELEGACIJOS PASISEKIMAS INDIJOJE

Ziniomis iš N. Delhi Britanijos kabineto delegacijos pakvietimą į bendrą posėdį priėmė abi grupės: Moslem Lyga ir Kongreso partija.

Abejojama, kad sovietai atitrauks nustatytu laiku kariuomene iš Persijos

Teherane vyksta pasitarimai tarp Persijos vyriausybės ir Azarbeidžano autonomistų. Šia proga pranešama, jog apie Sovietų Sąjungos kariuomenės atitraukimą iš Azarbeidžano neturima tikslų žinių. Tačiau netikima, kad iki gegužės 6 d. būtų visa kariuomenė atitraukta.

DARBIEČIAI SVEIKINA VOKIETIJOS SOCIALDEMOKRATUS

Didžiosios Britanijos darbininkų partija (Labor Party) gegužės 1 dienos proga pasiuntė vakarinių zonų vokiečių socialdemokratų partijai sveikinimą su linkėjimais išverti sunkius laikus ir dirbančiųjų labai išlaikyti savarankiškumą, t. y. nesusijungti su komunistais.

JTO TEBESVARSTO ISPANIJOS KLAUSIMĄ

Pirmadienių susirenka JTO Saugumo Taryba tolesniems pasitarimams Ispanijos klausimu. Tuo klausimu pasiūlymą padaręs Australijos delegacijos pirmininkas apleido Naująją, o jį atstovaus kitas.

Kazys Bradūnas

SAPNAS APIE ŠIAURĘ

Vėsioj, begalinėje šiaurėj
Tėviškės sodai šlama
Man kas naktį sapnuos.
Vėsioj, begalinėje šiaurėj
Žvaigždės virš protėvių namo
Klausosi žemės dainos.

Vėsioj, begalinėje šiaurėj
Ant Nemuno kranto molėto
Miega šventi ažuolai . . .
Kaip gera . . . Tartum gulėtū
Aukšto piliakalnio kalne
Ir mano menki pelenai . . .
Vėsioj, begalinėje šiaurėj . . .

(Iš „Svetimoji duona“)

JAVAI TAUPOMI MAISTUI

UNRRA-os direktorius La Guardia išreiškė viltį, jog ateinantiems dviems mėnesiams būtinai reikalingų mėnesiui po 700.000 tonų kviečių busią gauta. Šia viltį stiprina prezidento Trumano pareiškimas, kad Amerikoje numatoma keturiems mėnesiams uždaryti visus bravarus tikslu sutaupyti daugiau javų pagalbos reikalingiems kraštams.

Paryžiaus konferencijos sunkumai

Karą laimėti, pasirodo, lengviau negu suorganizuoti pastovią ir tvirtą taiką. O tai vyksta dėlto, kad karas buvo vedamas ne tais pačiais tikslais ir taikos yra siekiama taip pat skirtingais metodais ir priešingais tikslais. Demokratinės valstybės siekia visų tautų ir valstybių laisvės, o jų partneris — pasaulinio proletariato diktatūros. Tai dviejų priešingų politinių ideologijų susikirtimas.

Ar bus šioje konferencijoje žaidžiama dar uždromis kortomis ar jau bus jos atidarytos, sunku pasakyti. Bet, atrodo, kad juo arčiau Taikos konferencijos, juo labiau uždrosios kortos yra sortuojamos, stiprinamos ir ruošiamasi atviram, drąšiam lošimui. Tadą bus svarstomi ne atskiri klausimai, bet viso pasaulio santvarkos, politinės ekonominės, prekybinės laisvės ir visos Roosevelto laisvių įgyvendinimo problemos.

Jei šioje konferencijoje tebus svarstomi atskiri taikos konferencijos paruošiamieji darbai, kaip va, Italijos, Rumunijos, Vengrijos, Bulgarijos ir Suomijos sutartys, Vokietijos valdymo klausimas, tai ir šiais reikalais nuomonės bus skirtingos ir susitarti nebus lengva. Pirmiausia, Italijos teritorijos, reparacijų, laivyno, kolonijų klausimai susilaukia nevienodų pažiūrų ir skirtingų reikalavimų. Sovietai, nepajėgę per Bulgariją, Graikiją iėiti į Viduržemio jūrą, bando per Italiją siekti net Afrikos. Jie norėtų ir politiškai sustiprinti savo įtaką Italijoje. Tuo tarpu demokratinė valstybių interesas Italijos neparblokti, leisti jai pačiai sustiprėti ir susitvarkyti demokratiškai.

Antras nesutarimų obuolys tai Balkanai.

GOUIN REIKALAUJA TVIRTOS VALDŽIOS

Prancūzijos ministeris pirmininkas Gouin vienoje savo kalboje iškėlė būtiną reikalą pastovios ir tvirtos valdžios, kad finansiniai ir ūkiniai sunkumai būtų nugalėti.

BEVINAS INFORMUOJA SAVO VYRIAUSYBĘ

Didžiosios Britanijos užsienių reikalų ministeris Bevinas šestadienį nedalyvavo užs. reik. ministr. pasitarimuose Paryžiuje. Jis buvo išskridęs Londonan į Jungtinės Karalijos dominijų ministerių pirmininkų pasitarimus taikos su Italija sudarymo klausimu. Šiuo klausimu ypač suinteresuotos Australija ir Pietų Afrika, kadangi rusų pretenzijos į italų buvusią koloniją Libiją grąšina britų imperijos susiekimui su dominijomis. Bevinas ir ateityje laikas nuo laiko apels Paryžiaus konferenciją, kad padarytų pranešimus ir gautų betarpiškų informacijų iš savo vyriausybės Londone. Šestadienį Paryžiuje susitarė dėl Italijos karo laivyno paskirstymo. Smulkmenos bus paskelbtos vėliau.

Sovietai sustiprėję iki šiol politiškai Balkanuose norės ne tik palaikyti status quo, bet dar savo įtaką iš Balkanų plėsti Austrijos, Italijos, Graikijos, Turkijos link. Tuo tarpu anglo-saksai yra užinteresuoti, kad Balkanuose būtų gražinta demokratija, būtų duotos judėjimo, laisvos prekybos, laisvo ūkio ir visiškai laisvų santykių su visų pasauliu teisės.

Vokietijos valdymo centralizacijos, Franco Ispanijos, visos Europos ateities ir viso pasaulio santvarkos klausimai, galimas daiktas, iškils konferencijoje. Radijas spėja, kad JAV užsienių reikalų ministeris James Byrnes pasakys konferencijoje svarbią kalbą, kurioj pareikš JAV užsienio politikos tezę: taika demokratiškai suprastos laisvės pagrindais, valstybių apsisprendimo, žodžio, tikėjimo, prekybos, judėjimo, susižinojimo laisvė. Kompromisai gali būti daromi tik dėl detalių, bet ne dėl principų.

Šioje plitmėje taikos problema atstos va banque. Arba bus sukurta laisvės ir demokratijos principais pastovi ir tvirta arba bus kompromisinė, silpna, trumpalaikė taika arba įsiviešpataus pasaulyje raudonasis internacionalas ir jo diktatūra. Walter Lippmann savo strp. „Apie atsakomybę ir taiką“ teisingai kelia pasaulio valstybės problemą, pagal kurią JAV imtųsi žygių sukurti visų pasaulio valstybių valstybę. Tai galės įvykti tik tada, kada visam pasauly viešpataus viena politinė, demokratinė ideologija, kuri gali užtikrinti pastovią taiką. Ši konferencija ar tik nebus preliudas į tai.

H. P.

Lietuvos ūkininkas - ne draugas vokiečiams

Ir 1941—1944 metais naciai vokiečiai buvo tokie pat žiaurūs, kaip prieš 500—700 metų germanai. Nuo pat okupacijos pradžios jie uždėjo didžiules naturalines duokles Lietuvos ūkininkams. Karo veiksmų nualintas ir žymia dalimi sunaikintas Lietuvos ūkis turėjo pakelti didžiules prievolės. Vien per 2 metus, iki 1943 m. spalio mėn. iš mūsų ūkininkų jie išreikalavo:

kiaulių	apie 31.700 tonų
kiaušinių	„ 94.000.000 st.
pieno	virš 0,55 mil. tonų
kviečių	apie 38.000 tonų
rugių	virš 254.000 „
miežių	„ 35.000 „
avižių	„ 97.000 „
bulvių	apie 426.000 „
raguočių	„ 96.000 „

Zinios imtos iš

„Nepr. Lietuvos“ Nr. 1 (37) 44 m.

Į šį skaičių neįeina kitos natūralinės prievolės: paukščiai, veršiai, avys, ankštiniai javai, linai, šienas ir t. t. Prievolės buvo nustatinėjamos pagal normalius Lietuvos 1938 ūkio metus.

Lietuvos ūkininkas negaudavo trąšų, visą laiką jautė trūkumą darbo jėgos, kurie buvo gabenama Vokietijon. Nuolat jis buvo gaišinamas pastotimis, miško kirtimu, kelių taisymo darbais. Jam trūko geležies, vinių, darbužių, medžiagų, mašinų ir jų dalių. Ir dėl šių priežasčių jis negalėjo pakelti produkcijos.

Vien tik neturtingiausiai, smiltingiausiai ir pėkėtai Vilniaus sričiai 1942—1943 ūkio metams prievolių kontingentas buvo nustatytas 245.456 tonų. Deja, rudieji tepajėgė išspausiti tik 44% to kiekio.

Per nepilnus 2 metus iš mūsų krašto vokiečiai paėmė:

arklių	100.000
vežimų	25.000

Be to, labai didelį kiekį gyvų gyvulių, pakinktų ir kito turto.

Nėbuvo užmiršti ir Lietuvos miškai. Per 2 metus okupantai paėmė:

rastų	per 1 milijoną ktm
popiermalkių	400.000 erdm.
pabėgių	500.000 št
malkų	2.000.000 erdm.

Labiausiai lietuvių ūkininką vargino prievolių išieškojimo būdas ir jų paskirstymo neteisingumas. Tam reikaliu sudarytos nacių komisijos, atvykusios iš Reicho, siautė visur: ir tose vietovėse, kur prievolės atiduotos, ir ten, kur ne. Daugelyje vietų ramius kaimiečius lankydavo baudžiamosios ekspedicijos. Jos atiminėdavo sėklas, gyvulių prieauglį. Kai tik iš ūkininko išlupdavo jam paskirtas prievolės, jį tuojau apėdėdavo naujomis. Šiuo atveju vokiečiai laužydavo net savo pačių išleistus potvarkius.

Natūralinės duoklės ir dideli piniginiai mokesčiai sunkiai spaudė Lietuvos ūkininką. Ūkininkai, neturėdami, o neretai ir sąmoningai, neduodavo vokiečiams reikiamų produktų.

Neišpildžiusiems prievolių grėsė sunkios bausmės: pašalinimas iš ūkio, išsiuntimas priverčiamiesiems darbams į Vokietiją, KZ ar net sušaudymas.

Kultūringam Vakarų žmogui atrodo nesuprantama, kaip galima žudyti žmogų, nesumokėjusį natūralinių ar piniginių mokesčių. O vistiek Lietuvoje buvo daug tokių atsitikimų.

Tačiau ir šitos nežmoniškos priemonės nepalaužė. Lietuvos ūkininko tvirto nusistatymo prieš nacius. Ūkininkai slapstydavosi miškuose, laukuose. Stengėsi vokiečius apgaulinėti, tiekdamai blogus produktus ir užtesdami jų pristatymo terminą. Tik SS kolonos ir baudžiamosios ekspedicijos priveršdavo juos atiduoti paskutinį duonos kąsnį.

Be didelių piniginių mokesčių, kurie buvo neproporcingi kainoms už ūkininkų duodamus produktus, vokiečiai dar nesigėdino paimti iš Lietuvos išdo 55.000.000 RM savo reikalams. Tai buvo sunkiai sutaupyti Lietuvos ūkininkų ir darbininkų pinigai. Šitie milijonai sudarė trečdajį 1943 metų Lietuvos biudžeto. Gal ši ir panašios kitos sumos Reichui neatrodė didelės, tačiau jos buvo milžiniškos mažia Lietuvai.

1944 m. vokiečiai traukdami iš Lietuvos nežmoniška aplėšė kraštą.

Per visą okupacijos laiką ir traukimosi metu vokiečiai iš lietuvių atėmė:

galvijų	— 620.000 st.
arklių	— 220.000 „
kiaulių	— 770.000 „
avių ir ožkų	— 270.000 „
grūdų	— 760.000 tonų
kitų maisto prod.	— 485.000 „

Ir po to visko mus dar kai kas bando vadinti vokiškųjų nacių draugais...

Dipl. ekonom. Br. Kviklys.

(Ištrauka iš spaudai ruošiamos knygos.)

PRANEŠIMAS MŪSŲ SKAITYTOJAMS

Pranešame, kad nuo š. m. gegužės mėn. 2 d. „Mintis“ persiformuoja į pirmąjį lietuvių visuomenės dienraštį emigracijoje ir eis 4 tokio pat formato puslapių. Be informacinių žinių bus spausdinama beletristika, publicistiniai straipsniai, įvairenybės ir k. Dėl to prenumerata pakeliamą: atskiras Nr. 40 Pf.; mėn. — 10 RM.

„Minties“ Redakcija ir administracija

P. VAIČIŪNO „NUODĖMINGAS ANGELAS“ MEMMINGENE

Ravensburgo Lietuvių Dramos Ratelis šio mėnesio 27 d. Memmingeno-Airport stovykloje suvadino P. Vaičiūno „Nuodėmingą Angelą“. Nors artistai yra mėgėjai, tačiau yra gerokai padirbėję ir išsilgusius scenos meno žiūrovus patenkina. Žinoma, mėgėjai niekad neatost pasirodžiusių profesionalų, bet jie šiuo metu dirba naudingą kultūrinį darbą. Jie su pasiaukojimu važinėja po stovyklas ir pakelia dvasinę nuotaiką.

Troškūte, kad ne tik scenos mėgėjai, bet ir profesionalai artistai susiorganizuotų ir sukurtų stiprų teatrą.

SAVIVALDYBIŲ RŪKIMAI VOKIETIJOJ

Sekmadienį amerikiečių zonoje vyko Vokietijos savivaldybių rinkimai. Iki šiol turimomis žiniomis rinkimais susidomėjimas nesąs labai didelis.

Darbas ir kritika

Kritika mes suprantame žmogaus darbų įvertinimą, iškeliant gerąsias ir blogąsias ypatybes. Savaimė suprantame, kad tas įvertinimas turi būti objektyvus, bešališkas. Kritikas turi eiti ne tikta į to kūrinio ar darbo dvasią, bet ir galimu būdu įsigilinti į tas sąlygas, kuriose tai buvo padaryta.

Siame straipsnyje aš nekalbėsiu apie kritikus tikra to žodžio prasme. Tai gražus ir naudingas darbas. Teks keletą žodžių tarti tik apie kritikuojančius asmenis, arba „kritikus“. Pastarųjų mūsų stovyklose yra labai daug. Pozityvaus darbo stoka verčia žmogų vis dėl to ką nors veikti. Toks bedarbis DP. imasi vertinti savo bičiulių darbą. Laiko jis turi pakankamai: gali „išblusinėti“ iki menkiausių smulkenų. Žinoma, suranda, kad tas savo pareigas atlieka ne taip, kaip „kritikas“ nori. Maža to, jis ima pavydėti dirbančiajam tų menkų grašių, kurios tiesiogine ar netiesiogine forma tas gauna. „Kritikas“ mato skirtumą tarp savęs ir dirbančiojo atlyginimo. Juk, pagaliau, jie abu dirba, tikta vienas racionaliai, kitas gi liežuvii, intrygomis. Stengiamasi pirmiausia apdrabstyti purvais tuos asmenis, kurios pati visuomenė demokratišku būdu išskėlė. Iš jų mažų klaidelių priskaldoma daugybė bausių nusikaltimų.

Užot padėjus, pasveikinus už sveiką iniciativą ar kilniu būdu nurodžius klaidas,

slopinami gražūs sumanymai.

Negeriau yra ir mūsų kultūriname gyvenime. Kam nors išleisus knygą, išspausdinus laikraštį, puolama juos visomis keturimis: jūs šioki ir toki, neišmanėliai ir neįdomū maži ir žemi.

O ar negeriau būtų pagalvoti, kodėl tas leidinys yra blogas ir neįdomus. Užtot popierį, rašalą ir laiką „kritikai“, ar negeriau padarytų autorių, parašydami tam neįdomiam laikraščiu gražų ir įdomų straipsnį?

Kalbininkai, neatsisako iškelti mūsų spaudos kalbos klaidas bei netobulumus. Tai gražu ir kilnu. Bet jie dar geriau padarytų taisydami mūsų laikraštį kalbą. Manau, kad tokius savanorius kalbininkus mūsų redakcijos su džiaugsmu priimtų.

Jeigu vienoje ar kitoje stovykloje susidaro sąlygos išleisti laikraštį ar knygą, nuoširdiai paremkime tą darbą.

Skaitytojau, tu, kuris miegi 12 valandų per parą, pagalvok, ar kartais tu pats nesi kaltas, kad tas ar kitas laikraštis „nieko nerašo“ ar yra neįdomus.

Mūsų spauda turi būti tobula ir visais atžvilgiais įdomi; bet šiam reikalui mes skirkime mažiau „kritikos“, iš jos nelaukime materialinės naudos, (aišku, pelningiau vers-tis spekuliacija, kaip žurnalistika), bet daugiau remkime ją savo raštais.

Br. K.